

tással a leglényegesebbre szorítottak. Az 1. fejezet a házasság és család mai arculatával foglalkozik. A 2. fejezet az emberek egymás közti kapcsolatairól szól. Amit az emocionális érettségről ír, egymaga megéri a könyv olvasását mindazoknak, akik a házasságra való előkészítésben érdekeltek. A 3. fejezet a házastársi kapcsolatokról szól, ennek befolyásoló tényezőiről, így a szülő — gyermek kapcsolatokról, a szeretet — gyűlölet ambivalens hullámzásairól, az identifikáció és projekció (partnerre vetítés) kérdéseiről. Kiemelkedő érdekességű a tanácsadó és kliens viszonyával foglalkozó 4. fejezet — papok számára talán ez a legtanulságosabb. A további 3 fejezet (A diagnózistól a terápiáig, További megfontolások a házassági tanácsadásban, Az interjú módszere) főként a házassági tanácsadók szűkebb körét érinti közvetlenül, de itt is sok érdekesség akad a tágabb — fent jelzett — kör számára is. Az utolsó két fejezet már közvetlenül érdekli a lelkipásztort is. A tanácsadás három síkjáról szól a 8. fejezet. Az első a külső, gyakorlati körülmények (környezet, egészség, foglalkozás stb.) síkja: először ezeket a tényeket kell figyelembe venni. A második a személyiség belső struktúrájával (ide tartoznak az esetleges pszichikai vagy neutorikus zavarok), a harmadik a házaspár egymásközti viszonyának figyelembe vételével adódik. A 9. fejezet a különleges helyzetekre utal, elsősorban a válásokkal kapcsolatban. — A fordító függelékkel bővítette a könyvet: itt a házassági tanácsadással kapcsolatos tényezők és személyek — orvos, pszichoanalitikus vagy pszichoterapeuta, lelkipásztor — egymás közti viszonyáról ír és a németországi házassági tanácsadással foglalkozó állami és egyházi — katolikus és evangélikus — tanácsadási intézményeket, s a tanácsadói kiképzés módját ismerteti. Végül közli — az 1971. évi állapot szerint — az összes németországi tanácsadó helyek pontos címét is. A 97 cím maga is elgondolkodtató: nagy haladás a közelmúlttal szemben, de hol marad egy negyven milliós lakosság igényeit tekintve? Számos más ország számára így is hívogató példa.

Török Jenő

Teológiai Kiskönyvtár. III/5 Babos István: Szentségek. Keresztség, bérmálás. 168 o. — I/7 Szabó Ferenc: Mai teológusok. H. De Lubac — Y. Congar. 152 o. Róma, 1976.

A tkk két legújabb kötete első látszatra igen különböző, egymástól messze eső tárgykörrel foglalkozik. Babos könyve a teológia „legtárgyasabb” területéről veszi anyagát. A két avató szentségről szól. Már pedig a szentségek a tevékeny, hatékony misztériumok területe, ahol a láthatatlan kegyelem, az Istennel való kapcsolat látható módon jelenik meg. Tárgyak és események szerepelnek: víz, olaj, megkenés stb. A testben élő szellem, az ember világába itt lép be az Összentség, a testté lett Ige, az ember természetének annyira megfelelő módon. Szabó Ferenc könyve pedig századunk két nagy teológusáról ad portrét. Már pedig mi van személyesebb a teológiában, mint a hitet értelmező és magyarázó szakember, a teológus, és a hitet befogadó, elfogadó, magát „a hit engedelmességére” megadó ember? Mégis nagyon jó, hogy történetesen éppen ez a két kötet jelent meg egymás mellett. Mert a mai, zsinat utáni teológia éppen a szentségben lépett igen jelentőset az utóbbi időben. És ha valakinek része volt az itt fölvetett kérdések tisztázásában, akkor pontosan a két nagy francia teológusnak. A természet és természetfeletti fogalmainak tisztázása és az Egyház megértése egyik fő gondja volt De Lubacnak és Congarnak is.

Babos könyvében feltűnő a mai kutatások alapján magyarázó szabatos szakteológus és a lelkipásztori szempontokat is látó gyakorlati ember szerencsés találkozása. Az „Általános alapvetés” és „A szentségek általános elvei” c. két fejezetben azokat a kérdéseket tisztázza, amelyek nélkül nincs helyes szentségi fogalom: a szimbólum jelentése és jelentősége, szerepük a vallásos életben, a szentségek krisztusi alapítása, a karakter fogalma, a kegyelem viszonya a szentségekhez. De mikor felveti a kérdést: kit lehet keresztelni, hogy állunk a gyermekkeresztelés kérdésével, mik a kereszt- és bérmaszülő kötelességei, akkor a gyakorlati ember szól, aki tudja: ezekben a látható és hatékony jelekben az élő Isten találkozik az emberrel, de az

embernek is tevékeny módon ott kell lennie, nemcsak a szentség felvevőjének és kiszolgáltatójának, de még a pátrónusoknak is. Hogy a szentségek nem lelki automaták, és hogy nincs a keresztény misztériumban „lelki mágia” — ez a tanítás fokozott hangsúlyt kap az új teológiában —, az világos lesz az egyszerű nyelven megírt, áttekinthető könyvecskéből. Papok és hívők egyaránt haszonnal olvashatják, főleg a szerző kiadásában megjelent két kis egészen gyakorlati jellegű, a keresztségről és a betegek kenetéről szóló füzettel együtt.

Szabó Ferenc könyve a „Mai teológusok” c. részleg első kötete. Választása szerencsés. A két nagy francia teológus nemcsak nemzeti alapon került egy kötetbe. Együtt van a helyük a mai teológiában is, mint ahogy mindketten ott voltak a Zsinaton is személyesen, — tanításukkal, előkészítő munkátaikkal pedig még döntőbb módon. Életútjuk felvázolása és tanításuk ismertetése elárulja, hogy a szerző nemcsak alaposan ismeri, hanem igen-igen szereti is a két nagy mai tanút. Mert ez a könyv legfontosabb üzenete: A sokáig félreértett és félreállított (mert korukat megelőző) teológusok éppen azokban az időkben adtak élő és éltető példát. Nem lázadtak, de tovább dolgoztak és vártak, tudva, eljön az ő idejük. Amit VI. Pál még mint Msgr. Montini 1950-ben mondott Jean Guittonnak, igaz lett mindkettőjük életében: „Biztos lehet, hogy P. De Lubac még kiemelkedő nagy szolgálatokat tesz majd. Tudjuk, mit tud, milyen nagy a hatása, mekkora az érdeme” (1950. I. 8). Két nagy teológus: két oszlop a modern teológiában. Isten népe és mások részére is tanításukkal és életükkel tanúskodók.

Békési István

Documenta Artis Paulinorum I. A magyar rendtartomány monostorai A — M. Budapest 1975, 383 o. (MTA Művészettörténeti Kutató Csoportjának Forráskiadványai X.)

A MTA kutatócsoportja ezzel a nagyszabású vállalkozással történelmünk régi adósságát rója le az egyetlen magyar alapítású férfiszervezet, a pálos rend iránt. A munka óriásinak ígérkezik. Ez az első kötet a magyar rendtartomány monostorainak felét ismerteti betűrendben, számszerint negyvegyet. Az egyes rendházak eredetére, vezetésére, szellemi és gazdasági életére, apostoli és művészeti munkájára vonatkozó okmányokat tartalmazza. Belőlük kibontakozik az egész rend magyarországi története.

A mű összeállításán egész gárda dolgozik. A kéziratos okmányokat ill. azok resztaít Gyéressy Béla gyűjtötte össze hangyaszorgalommal. Övé az érdem orosz-lánrésze. Az anyagot egy szakcsoport rendezti sajtó alá: ifj. Entz Géza, Henszlmann Lilla, Bárány Ilona és a szerkesztő Tóth Melinda. Hervay Ferenc írta az általános bevezetést és az egyes fejezetek előszavát.

A dokumentumok legnagyobb részét az Országos Levéltár őrzi. A középkori okmányokat a török benyomulása idején a rend harmadik központja, a pozsony-mária-völgyi monostor mentette át. A 68 rendház eredeti oklevelei ill. regesztái, pápáktól, királyoktól (Mátyásnak kedves rendje volt), egyházfőktől kapott kiváltságok, Gyöngyösi Gergely költői ihletessel és klasszikus latinsággal megírt rendtörténete (A Remete Szent Pál szerzeteseinek életrajza), P. Gindl Gáspár 900 lapnyi irattári gyűjteménye 1750 körül, valamint az egyes rendházak krónikái (a sajlóádi monostor évkönyvei 1712 — 1784-ig négy vaskos kötetet tesznek ki) alkotják a gyűjtemény főbb forrásait.

Az egyes kolostorok különböző terjedelemben szerepelnek a kötetben: a mária-völgyi 86, a sajlóádi 60 oldalt tölt meg. A rend- és szellemtörténet mellett igen értékesek a gazdasági és művészeti adatokat tartalmazó építkezési és ellátási kiadások, a házi leltárak, főleg a felosztatáskor készített részletes leltárak. Egyszóval egy darab magyar történelem fekszik előttünk a pálos rend félezerdes történetével. 1250-es alapításától II. József által 1786-ban történt eltörléséig. Pázmány Péter Kalauzában egyenesen a magyar élet hőmérőjének nevezte a pálos rendet. „Ha ki Ma-